

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Miejsce na naklejkę.

Sprawdź, czy kod na naklejce to
E-100.

Jeżeli tak – przyklej naklejkę.
Jeżeli nie – zgłoś to nauczycielowi.

Egzamin maturalny

Formuła 2015

JĘZYK POLSKI

ARKUSZ

1

Poziom podstawowy
Test

Symbol arkusza

EPOP-P1-**100**-2408

DATA: **20 sierpnia 2024 r.**

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **9:00**

CZAS TRWANIA: **170 minut**

(łącznie na napisanie testu i wypracowania)

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **20**

**WYPEŁNIA ZESPÓŁ
NADZORUJĄCY**

Uprawnienia zdającego do:

☐

dostosowania
zasad oceniania.

Przed rozpoczęciem pracy z arkuszem egzaminacyjnym

1. Sprawdź, czy nauczyciel przekazał Ci **dwa właściwe arkusze egzaminacyjne**, tj. arkusze we **właściwej formule**, z **właściwego przedmiotu** na **właściwym poziomie**, oznaczone **1** i **2** – jeden z testem, drugi z wypracowaniem.
2. Jeżeli przekazano Ci **niewłaściwe** arkusze – natychmiast zgłoś to nauczycielowi. Nie rozrywaj banderol.
3. Jeżeli przekazano Ci **właściwe** arkusze – rozerwij banderole po otrzymaniu takiego polecenia od nauczyciela. Zapoznaj się z instrukcją na stronie 2.

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy ten arkusz egzaminacyjny (z testem) zawiera 11 stron (zadania 1–12). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Na pierwszej stronie arkusza oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
3. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
4. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
5. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
6. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
7. Możesz korzystać ze słownika ortograficznego i ze słownika poprawnej polszczyzny.
8. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

**Zadania egzaminacyjne są wydrukowane
na następnych stronach.**

Przeczytaj uważnie teksty, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nimi. Odpowiadaj **tylko na podstawie tekstów i tylko własnymi słowami** – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tyłu odpowiedzi, o ile Cię poproszono.

Tekst 1.

Adrianna Siennicka

Retoryka i wizualność

Nie od dziś wiadomo, że przekaz oraz jego forma odgrywają szczególnie istotną rolę w życiu społeczeństw. Na zbudowanie dobrego przekazu wpływa wiele elementów, w których zasadniczą rolę odgrywa język; od wieków stanowi on bowiem naturalną formę komunikowania. We współczesnym świecie zdominowanym przez kulturę obrazkową sam język okazuje się już jednak niewystarczający. Wizualność nabiera coraz większego znaczenia, a jej właściwe odczytanie pozwala nam nie tylko sprawniej poruszać się w społeczeństwie wiedzy, lecz także znajdować odpowiedzi na ważne pytania o nas samych. Przekaz oparty na obrazie apeluje do wyobraźni i wydaje się wielokulturowy. Kultura obrazkowa ma szansę łatwiej dotrzeć do odbiorcy, ponieważ nie potrzebuje wspólnego i zrozumiałego kodu językowego, wychodzi poza granice państw i narodowości. Trzeba jednak pamiętać, że jej interpretacja zależy w dużej mierze od znajomości kontekstu kulturowego oraz od tradycji, w której jest zakorzeniona.

Z retorycznego punktu widzenia, komunikacja wizualna powinna być interpretowana pod kątem funkcji, które retoryka od zawsze stawia sobie za cel. Taką prymarną funkcję w odczytywaniu obrazu powinny odgrywać techniki perswazyjne i argumentacyjne będące podstawą klasycznej retoryki, czyli przede wszystkim sztuki przekonywania i sztuki dobrego mówienia. W tym nowoczesnym widzeniu retoryki, w jej warstwie wizualnej, dobre mówienie można odnieść do sprawnej konstrukcji obrazu, który ma przekonywać, skłaniać do myślenia, dawać nam wiedzę o nas samych oraz o otaczającym nas świecie. Obraz ma stawać się argumentem w dyskusji, a nie – jedynie ilustracją rzeczywistości. Retoryka wizualna jest sztuką mającą szansę na dotarcie do większej liczby odbiorców, sztuką skłaniającą do myślenia i w pewnym sensie łatwiejszą do interpretacji, jako że nieograniczoną znajomością kodu językowego.

Retoryka wizualna opiera się na tych samych założeniach co klasyczna retoryka i może operować identycznymi środkami retorycznymi, interpretowanymi pod kątem ich wizualności. Znakomitym tego przykładem może być przenośnia, która staje się jedną z najskuteczniejszych figur retorycznych, używanych w funkcji perswazyjnej i stanowiących o sile przekazywanego obrazu. Po metaforę, zastępującą w warstwie słownej jeden element innym na bazie ich wzajemnego podobieństwa, sięgają bardzo chętnie twórcy przekazów ikonicznych, zamieniający, według tej samej zasady, jeden obraz na drugi i apelujący do wzroku odbiorcy, jednego z najsilniejszych zmysłów. Wydaje się zatem, że sięganie po obraz staje się nieodzownym elementem komunikacji w relacjach społecznych.

Obraz, interpretacja jego symboliki i zakorzenienia w kontekście kulturowym, analiza warstwy argumentacyjnej przez niego przemawiającej – wszystkie te elementy wpływają na poszerzenie wiedzy o nas samych, a rozwój kultury obrazkowej odnoszącej się do wszystkich dziedzin wiedzy (nauki, sztuki, reklamy czy polityki) skłania do szukania coraz bardziej przekonujących form wyrazu, które składają się na tzw. retorykę wizualną: sztukę,

w której obecność elementów ikonicznych pozwala zrozumieć współczesny świat oraz procesy w nim zachodzące.

Na podstawie: Adrianna Siennicka, *Retoryka i wiedza – wielogłos. Retoryka i wizualność*, „Res Rhetorica”, nr 1/2015.

Zadanie 1. (0–1)

Na podstawie tekstu Adrianny Siennickiej podaj dwa podobieństwa między retoryką klasyczną a retoryką wizualną.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 2. (0–2)

Określ, jaką opinię na temat kultury obrazkowej wyraża w tekście Adrianna Siennicka, i sformułuj argument potwierdzający tę opinię.

Opinia autorki na temat kultury obrazkowej:

.....

Argument:

.....

.....

.....

.....

Zadanie 3. (0–2)

Spośród podanych określeń (A–E) wybierz i zaznacz dwa, które charakteryzują język tekstu Adrianny Siennickiej.

- A. wykorzystywanie wyliczeń
- B. wykorzystywanie wykrzykników
- C. posługiwanie się przysłowiami
- D. stosowanie wyrazów wartościujących
- E. używanie zaimków w pierwszej osobie liczby pojedynczej

Zadanie 4. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz i zaznacz właściwą odpowiedź.

Wypowiedzenie: *Przekaz oparty na obrazie apeluje do wyobraźni i wydaje się wielokulturowy*, to

- A. zdanie pojedyncze.
- B. zdanie złożone współrzędnie.
- C. zdanie złożone podrzędnie.
- D. równoważnik zdania.

Zadanie 5. (0–3)

Napisz streszczenie tekstu Adrianny Siennickiej *Retoryka i wizualność*, liczące 40–60 wyrazów.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ryszard Kapuściński

Świat, w którym żyjemy¹

Wiadomość o przyznaniu mi zaszczytnego tytułu doktora *honoris causa* Uniwersytetu Gdańskiego odebrałem w chwili, kiedy pisałem kolejny rozdział mojej nowej książki pt. *Podróże z Herodotem*. Herodot – tajemniczy Grek [z Halikarnasu] żyjący dwa i pół tysiąca lat przed nami. [...]

Co mnie w jego dziele, w jego dociekaniach zafascynowało? [...] Porwała mnie [...] jego wizja świata, jego rozumienie charakteru i natury społeczności zamieszkującej naszą planetę. Herodot rozumiał, że człowiek jest nie tylko częścią natury, ale i kultury, kultury, którą sam tworzy, w której żyje i z którą się utożsamia. Człowiek nie może żyć na zewnątrz kultury, poza nią, tak jak nie może żyć poza, na zewnątrz natury. Kultura jest jego najcenniejszą wartością, symbolem i treścią człowieczeństwa, tym, co stawia go ponad świat rzeczy i zwierząt [...]. I więcej: ponieważ rodzina ludzka, nasi niezliczeni bracia i siostry, żyjąc rozproszeni po całej ziemi, w zależności od różnych warunków i okoliczności wytwarzają różne kultury, tym samym my wszyscy żyjemy w świecie wielokulturowym i ta właśnie wielokulturowość stanowi najbardziej charakterystyczną cechę społeczności planetarnej. [...]

Doszedłszy do takich stwierdzeń, Herodot zaczyna swoje podróże. Chce poznać inne kultury, zrozumieć je i opisać. Jest przekonany, że warunkiem współżycia ludzi różnych kultur, ras i religii jest wzajemna znajomość i zrozumienie. [...] W tamtych czasach podróżowanie było zajęciem heroicznym i ryzykownym, wymagało samozaparcia i poświęcenia. A jednak nie waha się i dopóki pozwala mu zdrowie i wiek, stara się wypełnić swoją misję – poznania i zbliżenia kultur i cywilizacji świata. Ale podróżuje nie tylko po to, aby poznając inne kultury, przybliżać je swoim rodakom, sprawiać, by świat był dla nich bardziej zrozumiały i przyjazny.

Chce także przez poznanie innych kultur mieć lepszą znajomość własnej. Pojmuje bowiem, że rozumie się ją najlepiej, znając kultury inne, bo właśnie w nich nasza odbija się jak w zwierciadle i dlatego bez ich znajomości nie możemy pojąć sensu i zgłębić istoty kultury własnej. [...]

Więc wszędzie, gdzie jest – bada i zapamiętuje te obyczaje, być może sporządza notatki [...]. *Aby w pamięci ludzkiej nie zatęchło się* – pisze w pierwszym zdaniu swoich *Dziejów*. Jest świadom słabości tej pamięci, słabości, którą jest właśnie – niepamięć, skłonność do amnezji, fałszywe przekonanie, że wszystko się zaczyna dopiero dzisiaj, że istnieje tylko czas teraźniejszy, że ludzie, których spotykamy, nie mają swojej historii, swoich wartości, które są im drogie, a niekoniecznie muszą być podobne do naszych. – Patrzcie, Grecy, zdaje się mówić – ludy, z którymi się stykamy, są starsze niż my, stąd winniśmy im zrozumienie i szacunek. To one, a nie my, wymyśliły bogów, których teraz czcimy. [...]

Myślę tedy, że najlepszą drogą do tego, aby na naszej planecie przybliżyć lepsze jutro i dać nowym pokoleniom tak bardzo twórczym i nowatorskim większe szanse spełnienia się i zaspokojenia swoich ambicji, jest lepsze poznanie Innego i Innych, ich kultur i wartości, jest dialog i wzajemna wola zrozumienia. Słowem – rację miał stary Grek z Halikarnasu, kiedy twierdził, już tak bardzo dawno temu, a jednocześnie jakby to było dzisiaj, że ten świat

będzie doskonalszy, im lepiej będziemy się znali i okazwali sobie wzajemną życzliwość.

Na podstawie: Ryszard Kapuściński, *Świat, w którym żyjemy*, www.arch.ug.edu.pl

¹ *Świat, w którym żyjemy* – fragment wykładu wygłoszonego przez Ryszarda Kapuścińskiego w 2004 r. z okazji nadania mu tytułu doktora *honoris causa* Uniwersytetu Gdańskiego.

Zadanie 6. (0–2)

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń odnoszących się do tekstu Ryszarda Kapuścińskiego. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Wartości, które motywowały Herodota do podróżowania, są ważne we współczesnym świecie.	P	F
2.	Autor tekstu wyraża pozytywny stosunek do wizji świata prezentowanej przez Herodota.	P	F
3.	Z tekstu wynika, że Herodot jest postacią wymyśloną przez Ryszarda Kapuścińskiego.	P	F

Zadanie 7. (0–1)

Na podstawie tekstu Ryszarda Kapuścińskiego wyjaśnij, na czym polega – według Herodota – związek między kulturą a naturą.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 8. (0–2)

Określ cele, które – zgodnie z tekstem Ryszarda Kapuścińskiego – przyświecały Herodotowi w czasie podróżowania.

Cel 1.:

.....

.....

Cel 2.:

.....

.....

Zadanie 9. (0–1)

Na podstawie 5. akapitu tekstu Ryszarda Kapuścińskiego wyjaśnij, na czym polega – według Herodota – słabość pamięci.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 10.

Przeczytaj poniższy fragment utworu literackiego.

– Patrzaj – mówi Suzin – to ulica Lafayette, a ot bulwar Magenta. Jedziem wciąż Lafayettem aż do hotelu przy Operze. Powiadam tobie, cud – nie miasto! No, a jak zobaczysz Elizejskie Pole¹, a potem między Sekwaną i Rivoli²... Eh! ja tobie mówię, cud – nie miasto... [...] Na wszelki sposób cieszę się, żeś przyjechał; pięćdziesiąt albo i więcej tysięcy rubli to nie nic... Ot, widzisz, Opera, a ot bulwar Kapucyński, a ot nasza chata...

Wokulski spostrzega ogromny pięciopiętrowy gmach [...], na wysokości drugiego piętra otoczony żelazną balustradą, przy szerokiej ulicy wysadzonej niezbyt starymi drzewami, pełnej omnibusów, powozów, ludzi konnych i pieszych. Ruch jest tak wielki, jak gdyby co najmniej połowa Warszawy biegła na zobaczenie jakiegoś wypadku; ulica jest tak gładka jak posadzka. Widzi, że jest w samym środku Paryża, lecz – nie doznaje ani wzruszenia, ani ciekawości. Nic go nie obchodzi.

¹ Elizejskie Pole (właśc. Pola) – wielki bulwar wśród szerokich alei nad Sekwaną.

² Rivoli – jedna z najruchliwszych i najelegantszych arterii Paryża, biegnąca przez jego centrum równolegle do Sekwany. Pomiędzy nią a Sekwaną znajdują się liczne obiekty zabytkowe i reprezentacyjne.

Zadanie 10.1. (0–1)

Podaj autora i tytuł utworu, z którego pochodzi zacytowany fragment.

Autor:

Tytuł:

Zadanie 10.2. (0–2)

Czy podróż do Paryża, opisana w przytoczonym fragmencie, przyniosła Wokulskiemu takie odkrywanie świata, o jakim mowa w tekście Ryszarda Kapuścińskiego?

W uzasadnieniu odpowiedzi odwołaj się do podanego fragmentu, do całego utworu, z którego pochodzi fragment, oraz do tekstu Ryszarda Kapuścińskiego.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 11. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń odnoszących się do tekstu Ryszarda Kapuścińskiego. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Pytanie otwierające 2. akapit służy wzbudzeniu zainteresowania u odbiorców tekstu.	P	F
2.	Sformułowania: <i>I więcej...</i> , <i>Chce także...</i> , zwiększają spójność tekstu.	P	F

Zadanie 12. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz i zaznacz właściwą odpowiedź.

«Bohaterski, dzielny, mężny, śmiały» to definicja wyrazu

- A. heroiczny.
- B. ryzykowny.
- C. nowatorski.
- D. zaszczytny.

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)

JEŹYK POLSKI

Poziom podstawowy

Test

Formuła 2015

JEŹYK POLSKI

Poziom podstawowy

Test

Formuła 2015

JEŹYK POLSKI

Poziom podstawowy

Test

Formuła 2015